

Darinka Kozinc
ŠKOLJKINE SOLZE

DARINKA KOZINC

Školjkine solze

V ogrlico nanizane zgodbe

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32

KOZINC, Darinka

Školjkine solze : v ogrlico nanizane zgodbe / Darinka Kozinc ; [spremna beseda Megi Rožič ; slike v knjigi Darinka Kozinc]. - Ljubljana : Jutro, 2023

ISBN 978-961-7024-26-5

COBISS.SI-ID 168556803

Kratka proza ostaja moja ljubezen. Zgodbe vrejo od vsepovsod, ob vsakem času, in mi narekujejo ideje, ki se udejanjajo skozi razmišljujočo obliko procesa ustvarjanja.

So kot biseri, ki jih s svetlečim ovojem obdaja školjka, vsaka na svoj način in z njej lastno bolečino. Prav zato so tako drugačne in na videz med seboj nepovezane, dokler jih besedna vrstica ne naniza v ogrlico – v okras.

Darinka Kozinc

*To je tvoj pravi obraz,
čist kot sonce jesensko,
ki odseva v solznih očeh.
(Solze so kakor zlate!)*

Srečko Kosovel (Prostituirana kultura)

*V mehko razprtost školjke
je skozi drhtenje vode švrknil
skoraj neviden
drobec-seme
bolečine.*

Mon chéri

Nedeljsko jutro, ki se je že nagibalo k poldnevu, je bilo kot iz zlata ulito. Majsko sonce je z božajočo toploto oblivalo češnjeve cvetove v belini njihove bohotne razprtosti, ki so pripeti na vejah silili k odprtemu oknu, od koder so prihajale vonjave nedeljskega kosila. Peteršilj, zelena! In pražena čebula!

V osončeni kuhinji si je mlada ženska dajala opravka okrog štedilnika. Dvigovala je pokrovke, da ji je vroča para barvala lica, preverjala ogenj v štedilniku in s kuhalnico spretno mešala cvrčičo čebulo, da se ne bi zažgala. S kotičkom očesa je preverila mizo, na kateri se je belil prt. V umivalnik je odlila vročo vodo, držeč pokrovko nad krompirji, da se ne bi zakotalili v korito. Spretno je nabadala okrogle krompirje na vilice, lupila tanko rjavo kožico, občasno popihala v prste in ga še kadečega odlagala v skledo. Nasekljala ga je na tanke rezine, sesula med ravno prav zapečeno čebulo, pomešala in pokrito kozico potegnila k robu štedilnika. Odprla je vrata pečice in z vilicami nežno prebodla rahlo zapečeno skorjo jabolčnega zavitka.

Zravnila se je, lahko si je vzela nekaj trenutkov za pripravo mize. Počepnila je k belo prepleskani kredenci, v kateri je hranila porcelanast jušnik in pripadajoče, z zlatom obrobljene krožnike

za posebne priložnosti. Na kosilo je bila povabljena mama, njena mama!

Za reliefnim steklom vrat se je izrisala silhueta, potrkalo je.

»Kar naprej!« je zaklicala z glavo še v kredenci in z zložajem krožnikov v rokah. Vratno krilo se je odprlo v prostor, med podboji je stala ženska postava, ožarjena s sončno svetlobo. Mlada žena je za trenutek zastala, nato je začela razporejati krožnike na mizo. Ko je porcelanasto odzvenel zadnji krožnik ob dotiku s ploščo, je odmaknila stol na čelu mize: »Kar sem sedite!«

Srečali sta se s pogledi. Starejša dama, katere podobo je zaključeval klobuček v odtenku cvetja, s katerim je bila posuta obleka, je rekla: »Kako domače diši!« in sedla na ponujeni stol.

Snela si je rokavici in ju pospravila v torbico, z desnico pa pobožala prt, kot bi hotela zgladiti nevidno gubo.

---

*Ko me pogleda, ne vidi
svojega otroka,
vidi mlado žensko,
ki zanjo kuha kosilo.*

»Tega sem pa jaz poslala, mar ne?«

»Ja, ste! Tončka ga je prinesla. Bila sem še čisto majhna!« je odvrnila mlada žena, spomin je zasenčil njen pogled, nato je s hitrim korakom stopila do kredence in izvlekla predal. Zatleskala je kovina ob kovino, ko je v dlan nabirala jedilni pribor, ki ga je pričela razporejati ob krožnikih.

---

*Prednjo postavljam krožnik,
kamor sem natrgala
cvetne listke mojega srca.*

V nosnici je ujela vonj po vijolicah. Še vedno isti parfum!

Pridišal ji je spomin, ko ji je nona¹ petletni deklici veselo razlagala, da bo prišla mama na obisk. Mama! Beseda, ki jo je deklica tako redko spregovorila. Gospa, ki je vstopila v njihovo kuhinjo, je bila tako drugačna, nenavadna in tuja, obdana z nežnim oblakom dišav po vijolicah. Ni je hotela pozdraviti, z rokama se je oklenila none, ki jo je silila ženski v objem, in svoj obraz skrila v nonin predpasnik, ki je dišal domače in znano.

»Sem prezgodnja?« je vprašala gospa.

»Niste prezgodnji, le od maše še niso prišli, tokrat je z deklicama šel Vinko.«

Gospa je prikimala in si popravila koder las, ki je silil izza klobučka in se vzravnano naslonila na hrbtni naslon stola. Njene oči so zatavale po prostorni kuhinji, se za hip zaustavile ob zidanem štedilniku, ošinile lepo zložene kavne skodelice v vitrini male kredence, se sprehodile preko divana v kotu in se lačno priklenile na črn telefonski aparat na majhni mizici.

»V zadnjem pismu sem jim napisala številko telefona,« je rekla mimogrede.

---

*Ne morem uzreti njenih širjav,
ne morem preskočiti prepada let,
ko drhtim ob štedilniku
v cvetu nedelje
in se moje srce sprehaja
na obalah, tam, kjer
vzhaja in ponika
veter njenega imena.*

Mlada žena je samo pokimala, odmaknila juho k robu štedilnika in se za hip kradoma ozrla k ženski za mizo.

Pred pol leta se je vrnila v njeno življenje, ta tujka, ki je njena

---

1 Babica, stara mama – narečno, italijansko.

mati. Mati, ki ji nikoli ni razčesavala las, nikoli odrezala kosa kruha, nikoli objela. Mati, katere fotografija je gledala nanjo izza stekla vitrine. Tako tuja, tako drugačna, tako gosposka. Mati, ki je po drugih, ki so se vračale iz Egipta, pošiljala pomaranče in halavo, za *nono* pa kavo. Mati, ki je prišla dvakrat na kratek obisk v tridesetih letih služenja. Mati, ki ji je za poroko poslala razkošne rjuhe in zlato verižico, nje pa ni bilo. Mati, o kateri je hrepeneče razmišljala ob večerih, ko ni mogla zaspiti in si jo je zamišljala, kako v šumečih svilenih oblekah drsi po parketu razkošne palače, take, kot je bila narisana v knjigi pravljic. Sedaj pa je togo sedela na stolu s prekrižanimi rokami v naročju in molčala. O, koliko bi si morali povedati od takrat, ko jo je dojenčico odložila v pleteno košaro in tiho zaprla vrata za seboj in so njeno naročje zamenjala nonina široka krila. Povedala bi ji rada o vseh letih hrepenenja po njenih mehkih dlaneh, o lutkici s porcelanasto glavico, taki, ki je ni imela v vasi nobena druga deklica, o šoli, kjer je napisala najboljši spis o mamici, ki tam nekje za morjem, v vročem Egiptu, ki ima piramide in puščavo, pazi prav tako deklico, kot je ona sama. Toda mlada žena je molčala, ko je na enake kose rezala kuhano govedino in jo razporejala na krožnik. V molk je bila zapredena tudi dama za mizo. Razpon odtujenih let je med njiju postavil previsok zid.

Predirljivo se je oglasil telefon. Posegel v prostor. Stol je zaropotal, tako zelo hitro je vstala mati, segla po slušalki, prisluhnila in na obrazu se ji je zarisalo sonce, oči so se zaiskrile, usta so se raztegnila v širok nasmeh: »O, mon chéri, ...« Tuje besede so se zakotalile po prostoru, blagovžno žuboreče kot nenadni slap.

---

*Žgoli v jeziku neznanih besed,
ki zgovorno pljuskajo vame
in se zame za njimi skriva
zgodba mojih trpkih dni.*

Mlada žena je otrpnila, roka s kuhalnico, je zatrepetala, toda samo za hipec, nato je divje pomešala pražen krompir. Na obraz si je potegnila nepredirno masko, za katero ni bilo mogoče uzreti nikakršnih čustev, ne sledov bolečine. Pustila je, da so tuje besede drsele mimo njenih ušes, čeprav je vsaka od njih pustila ureznino v njenem srcu. Tam, onkraj žice, je tisti otrok, sedaj že dekle, ki so ji kupili naročje njene matere, srce pa ji je mama odprla sama in nadomestila njo, pravo hčerko. Njej je mama pela uspavanke, njej je spletala kitke, njej je pekla potice, njo je vodila v park, njej je brala pravljice, njo je s slano vodo škropila na peskastih plažah Aleksandrije, z njo se je sprehajala po ozkih stezah v Švici, z njo ...

---

*je hodila po hodnikih mesečine,
božala sipke kodre otroštva,
ko sem se jaz oklepala srha noči
in cvrkutanja na obzorju juter.*

Drobna slana solza si je utrla pot, ni si je obrisala, kanila je med pražen krompir. Zaklenila je svoje srce in ključ odvrгла v ogenj.

Mama je odložila slušalko, vrata so se odprla, notri sta planili deklici, nasmejani ..., za njima pa Vinko. Zadržano je pozdravil taščo.

Sedli so za mizo.

*V rožnatem zatočišču
in slutnji neizmernih globin,
ugnezdeno,
je zahtevalo
svoj davek.*

Vrnitev Aleksandrink

*Bile smo tri. Vračale smo se. Domov!
Bil je oktober 1946 leta.*

»Saj ne vem, kaj je težje, oditi v neznano ali se vračati tja, od koder smo prišle,« je zavzdihnila Karlinca in se tesneje oklenila kovinske belo barvane ograje ladje, ki je zapuščala aleksandrijsko пристanišče in svoj odhod naznanila z glasnim piskom. Bile smo na točki odlaganja naše egiptovske preteklosti, ki jo bomo doma zaklenile v skrite kotičke spominov.

Aleksandrija se je od nas poslavljalna v bleščavem razkošju sončnega popoldneva. Kot stara, že vsega navajena nališpana dama je gledala za ladjo Ausonia, okna so se v sončni svetlobi lesketala kot dragulji ujeti v razkošen nakit.

Vračamo se! Dokončno se vračamo! V domove, ki smo jih zapustile pred petimi, desetimi, dvajsetimi leti ...! V domove v katere so bili vgrajeni zaslužki naših dolgih odsotnih let. V domove, ki so obstali zaradi nas! V domove, kjer je naša odsotnost votlo odmevala.

So različnih oblik,
odtenkov
in svetlobe.

Ujeti trenutki

Kako rada bi v sklenjenih dlaneh obdržala trenutek najinega srečanja! Ujela bi ga kot lahnega metulja, s pazljivostjo, da se ne bi dotaknila njegovih krhkkih kril. Odhitel je v preteklost zgolj z enim utripom kril, trenutek! Skrila pa sem podoba na srčno stran in k njej se vračam v tišini noči, ko misli, osvobojene težnosti, frlijo v temi.

Zame okoliščine niso bile prijetne, odločitev o odpravi težave je zahtevala poseg v bolnici. In tako nerazpoložena sem ujela tvojo podoba na samotnem, v tišino potopljenem hodniku. Niti slutila nisem, da me bo ta trenutkasta podoba spremljala v prihodnost. Tvoja nekoliko naprej nagnjena postava, v hitrem koraku, ki je zastal, da si pogledal preko ramena, za mojim *dober dan*. Bil si do minute natančen, s tabo se je dogovorila tvoja in moja prijateljica. Nikoli se še nisva srečala, nikoli videla. Zazrla sva se drug v drugega, preiskujoče, z nadihom prikrite radovednosti. Sledila sem ti v ordinacijo. Posvetil si mi veliko časa, najbrž si ga v tistem poznem popoldnevu imel, mogoče pa si ostajal zaradi prijetnega razpoložanja, ki naju je obdalo kot mehurček, kljub mojemu nihanju o odločitvi. Zaznala sva se, z nežno radovednostjo sva odgrinjala, spoznavala drug drugega.

Nasmeh je še vedno lebdel na mojem obrazu, ko sem stopila v zgodnji pomladni dan popoldneva in so vrata bolnice komaj slišno siknila za mano.

*Različnih oblik,
porojenih
iz mnogoterih bolečin.*

Dotik meje

Recimo, da se je dan začel v nekoliko napetem vzdušju. Komaj se je soncu uspelo prebiti na vrh sosedove smreke, drevo mu gre pošteno na živce, in z žarkom oblizniti šipe okna v dnevni sobi, sva se sprla. Mogoče je temu botroval nekoliko zvišan odtenek mojega glasu ali, vsaj po moje, upravičena pripomba o kapljicah vode na tleh kopalnice, ostalina njegovega jutranjega tuširanja.

»Pozabil sem pač, zato ti ni treba dvigovati glasu, oglasiti sem se moral na telefon!«

Zanj malenkost! Zgodila se ni nikakršna tragedija, nobena poškodba, le kapljice vode, ki bodo izginile v atmosfero.

»Z ostalinami madežev na ploščicah!« ne neham godrnjati.

»In kaj potem?«

Utihnem. Če bom nadaljevala, bo počilo. Toda jutro je že obgrizeno v svežini prihajajočega lepega jesenskega dne. Omejitve, ki jih narekuje nevidni smrtni sovražnik, naju priklepajo na dom, omejujejo v gibanju, nitke prepovedi pa pletejo tesen zapredek, v katerem sva se znašla. Epidemija, poimenovana Covid 19, v drugem valu kaže neprijazen obraz.

»Grem, dokler še lahko!« To mu navržem mimogrede, preko ramena, besede ostanejo onkraj vrat, ko jih zaprem za seboj.

Na polici, v kleti, imam zbirko mask, ena je v torbici, druga v košari na kolesu, dve v avtu, in vendar se mi zgodi, da pri

*Ko ne veš za bolečino
školjke,
ki ti krasi vrat.*

Pot sprejemanja

Rene se je izogibal vrtnicam, zapomnil si je, da imajo trnje. Roko sem držala na hrbtnem naslonu vrtnega stola, da sem čutila preplet šibja in ga z nasmehom opazovala. Rene! Moji mami se ni zdelo primerno, da sem mu nadela francosko ime. Toda mama ni mogla vedeti za fantička v prenapolnjenem »Metro de Paris«, ko me je mali mulatek z zanimanjem motril izza vseh vrečk, ki jih je v rokah držala mama in je v njenem naročju zmanjkalo prostora zanj. Na ovinku ga je potisnilo v mojo smer, ujela sem ga v objem in ga potem držala ves čas, dokler nista z mammo izstopila na postaji Havre-Caumartin. Ko mi je povedal svoje ime: Rrrrene, me je prisrčno zategnjeni r, naravnost očaral.

»Mami, mami! Rožica, lepa rožica! Za tebe!« je sinček nerodno pritekkel do mene in mi pomolil ivanjščico. Pristrčnost in navdušenje, ki sta se iskrila na njegovem obrazku, sta me ganila. Objela sem ga in se zavrtela z njim preko vrta, trava me je žgečkala po bosih podplatih, Renejev smeh je odzvanjal kot tisočERICA drobnih zvončkov. To mu je bilo noro všeč!

»Še, še!« je vzklikal.

Pa mi ni bilo do smeha, tistega dne, ko sem v šoku obležala v prostovoljni temi, kjer sem tavalala med trupli svojih sanjskih podob! Potrebovala sem štiri leta, da sem popolnoma sprejela to,

*Biseri kot
solze izjokane bolečine.*

Školjkine solze

Peč, junij 1945

Stopal je po stezi, ki se je spuščala k reki. Sonce je prijetno grelo, visoke trave so se zibale v rahli sapici in na vejah so pojoč poskakovale ptice. Pod vojaškimi škornji je zahreščal pesek, Vipava se je leno vlekla mimo. Sedel je na tla, si popravil tok pištole za pasom in pričel odvezovati vezalke. Pobral je lupino školjke iz peska. Začutil je, da ni sam, in se sunkovito obrnil. Dekle je z roko držalo zaveso vrbovih vej in ga nepremično gledalo. Njene oči so bile zelene kot reka, izraz v njih je bil trd, neprijazen. Nasmehnil se ji je. Ni mu vrnila nasmeha. Kot da ni dobrodošel! To ga je prizadelo. Vojne je bilo konec in oni, zavezniški vojaki, so kot zmagovalci prinesli mir.

»Hello!« je vrgel proti njej, bilo je, kot bi se pozdrav odbil od ledeno zelenega pogleda. Takih oči še ni videl, prevzele so ga.

V tanki poletni obleki je lahko zaznal njeno jedro postavo. V glavi je brskal za italijanskimi izrazi, ki se jih je naučil.

»Io ...« pokazal je nase, »Joe!« Ponudil ji je polovico školjčne lupine. Kretnja, s katero jo je sprejela, je bila prezirljiva. *Manjka se nam teh školjk!*

»Vem, kdo si, v našo hišo ste se naselili in jaz moram zaradi vas s sestrami spati na senu, na štalih!« se je usulo iz nje. Ničesar ni razumel, govorila je v svojem jeziku. Naredila je nekaj korakov v njegovo smer, bila je za glavo manjša od njega, toda okrog sebe je širila svojevrstno moč.

*In še zadnji,
tako drugačen.*

Letalo, kamen, bilka

(Kaj imajo skupnega?)

Stewardesa je za seboj vlekla kovček, ki je gladko tekla preko asfaltne površine. Letalo, ki je čakalo na potnike, se je v jutranjih žarkih srebrnikasto lesketalo. DC-9 za sto petnajst potnikov. Stopnice so štrlele iz trupa. Okrog njega so si dajali opravka številni: letališki mehaniki, dostavljalno vozilo za *catering* je bilo prisesano h kuhinjski odprtini, pilot v temnomodri uniformi z zlatimi našitki, se je vračal iz letališkega stolpa.

Z elegantnim črnim čevljem je zadela ob nekaj trdega. Srečanje s kamnom je njen desni čevelj odnesel z odrgrnino.

»Kaj vraga počne kamen na letaliških tleh,« je rekla na glas, se sklonila in ga pobrala. Kamen je tehtal kakšen kilogram in ni bil čisto navaden kamen. Narava mu je vtisnila svoj umetniški pečat. Je bil kamen komu spominek? Ga je kdo prinesel od morja, pobral na Krasu? Ga je nemarno odložil, ali pa mu je padel? Je bil otrok, ali odrasel? Odgovora ni poznala, bilo pa je nenavadno. Ozrla se je naokrog, kam naj ga odloži? Na letaliških tleh ga ni smela pustiti. Nazaj v letališko zgradbo se ji ni več ljubilo, sploh pa ne v visokih petah. Tako je s kamnom v roki in s kovčkom v drugi roki po stopnicah, ki so se na njene korake odzvale s kovinskim zvokom, vstopila v letalsko kuhinjo. Kolegica je že vstavljala kvadrataste kovinske posode s kavo in čajem v njihova ležišča. Pilot je slonel med vratih kokpita in se presenečeno zastrmel v kamen v njeni roki.

»Kaj pa to pomeni?« se je začudil. Stevardesa je odložila kovček v poseben prostor in se obrnila k pilotu.

»Kaj pomeni pa bilka na tvoji uniformi?« se je nasmehnila in mu jo odstranila.

*Biseri, nanizani
v lepoto,
ne zavedajoč se bolečine,
iz katere so se rodili.*

Spremna beseda

Kot na ogrlico nanizani biseri – raznolike kratke zgodbe, ki nas učijo sprejemati, razumeti in živeti

Niz dvajsetih kratkih zgodb literarne ustvarjalke Darinke Kozinc nas kot že velikokrat poprej v avtoričinem opusu popelje med tematska polja, ki so za avtorico značilna: aleksandrinstvo; zgodovinska tematika (osredinjena na avtoričino bivanjsko okolje in življenje ob meji in z njo) in obča tematika – pri slednji se zdi, da pred bralca razkriva še neobravnavane nianse zgodb z avtobiografskim ozadjem, ki je zaznamovalo pisateljčino življenje in delo: politično udejstvovanje in življenjske zgodbe družinskih članov. Na videz tako že predhodno obravnavane teme v zbirki kratkih zgodb *Školjkine solze* pretresa na svež in inovativen način, s pogostimi aktualizacijami in vlečenjem vzporednic s sodobnim časom in načinom življenja, pri čemer se jasno izkaže, da se življenjske zgodbe iz preteklosti usodno prepletajo z obstoječimi, da se – četudi se skušamo zgodovini ogniti, jo pozabiti, zakopati – ta prepleta s sodobnostjo, vedno znova se prikrade na površje, na nas neobhodno in usodno vpliva.

Ob izkušnji aleksandrink, ki je bila v avtoričinem opusu doslej že obravnavana s perspektive same aleksandrinke, njene razdvojenosti med preteklostjo in sodobnostjo, ki se v tej zbirki tudi ponovi, se pripovedovalec sedaj lahko ob branju pogloblja tudi v doživljanje zapuščenega otroka in doživljanje dediščine aleksandrink; kako z njo živeti in preživeti in kako prav preko te dediščine, torej preko razumevanja in sprejemanja preteklosti, razreševati odnose in razmerja v sodobnem življenju, ki ga živimo tu in zdaj. Pri tematizaciji življenja ob meji in z njo povezanimi anekdotami ter tistimi, vezanimi specifično na primorski prostor, avtorica inovativno poveže pojem meje z aktualnimi razmerami

in izkušnjami, ki jih ima vsakdo, ki je izkusil epidemijo korona virusa. V tematskem delu, ki je bolj splošen, se dotakne tudi problematike političnega boja, ki se velikokrat ne ozira na posledice, ki jih imajo dejanja za neko skupnost, človeka ali naravo in tudi drugih tem, kot je denimo ljubezen v na videz najbolj nemogočem kraju ali času.

Pisateljica nam preko niza dvajsetih kratkih zgodb, raznolikih kot so raznoliki biseri, daje vedeti, da je poznavanje in sprejemanje preteklosti ključna prvina, ki jo velja analizirati, sprejeti in se z njo sprijazniti, četudi je boleča, odpira nove rane in nasprotja. Samo na ta način lahko bolje in bolj zavestno živimo sedanost, ne da bi ob tem ponavljali stare napake in načine delovanja. Samo na ta način lahko resnično razumemo svoje življenje v sodobnosti. Poleg tega nam s čisto vsako zgodbo sporoča, da je sleherni trenutek življenja biser, ki ga je vredno doživeti. Vezna nit vseh zgodb so misli o biserih, školjkinih solzah – draguljih, ki nastajajo predvsem v bolečini. Lepota se torej v pričujoči zbirki lahko odstira tudi preko bolečih življenjskih izkušenj, ali bolje: tudi v preizkušnjah lahko najdemo smisel in vrednost življenja, nenazadnje se prav preko njih izkaže resnična veličina človeka, njegova iznajdljivost, plemenitost in srčnost. Življenjski biseri pa so različnih oblik, barv, porojeni iz mnogoterih bolečin in preizkušenj, šele zrel pogled nazaj in trezna analiza preteklosti, minulega iz njih naredi dragocene izkušnje in trenutke, vredne življenja.

dr. Megi Rožič

Kazalo

Mon chéri	7
Vrnitev Aleksandrink	12
Kovček na omari	26
Korak onkraj	37
Vrlina junakov: pogum	48
Ujeti trenutki	54
Belo, črno, črno, belo.	58
Nedelja.	61
Begunček jaz, begunčica ti	65
Dotik meje	73
Kolo od znamke	83
Pot sprejemanja.	95
Odpoved.	100
Šparglji.	109
Domovina d.d.	113
Školjkine solze	119
Ob Soči	124
Časovne sledi	128
Letalo, kamen bilka	139
<i>Spremna beseda.</i>	141

Darinka Kozinc
Školjkine solze

V ogrlico nanizane zgodbe

Spremna beseda:
dr. Megi Rožič

Jezikovni pregled: Darica Leban

Slike v knjigi: Darinka Kozinc

Slike na ovitku: Shutterstock

Prelom in oprema: ONZ Jutro

Izdalo in založilo:
Založništvo Jutro, Jutro d.o.o., Ljubljana

Za založbo: Filip Kodrič

Natisnjeno v Sloveniji, 2023. Tisk na zahtevo.
Cena ob izidu 17,90 €.

© Založništvo Jutro in avtorica

JUTRO d.o.o., Založništvo in trgovina,
Črnuška c. 3, p.p. 4986, 1001 Ljubljana
Tel. 041 999-027 • E-pošta: info@jutro.si

Spletna knjigarna:
www.jutro.si